

Tyresö kommun

Mia Ledwith

TJÄNSTESKRIVELSE

2011-05-16

1 (8)

Socialnämnden

Utökat mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

Förslag till beslut

1. Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att besluta att mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar utökas enligt förvaltningens förslag.
2. Socialnämnden delegerar till förvaltningschefen att teckna överenskommelse med Länsstyrelsen om anordnande av boende för högst tre asylsökande ungdomar och 14 ungdomar med uppehållstillstånd.

Anita Brynje
Förvaltningschef

Sara Sjögren
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade i juni 2010 att utöka kommunens mottagande av ensamkommande barn och ungdomar från sex till nio platser hösten 2010 och med ytterligare en plats från januari 2011. I augusti 2010 gjordes en överenskommelse med Migrationsverket om anordnande av boende för ensamkommande barn. Överenskommelsen avser såväl asylsökande barn (minst tre platser) som barn med uppehållstillstånd. På kommunstyrelsens uppdrag har förvaltningen upphandlat och tecknat avtal om fyra platser på Villa Victoria, ett boende för ensamkommande barn som drivs i privat regi i Tyresö.

I samband med KS beslut om ett utökat mottagande påbörjades en omorganisering och förändrad utformning av mottagandet av ensamkommande barn inom individ- och familjeomsorgen. Verksamheten finansieras av ersättning från Migrationsverket.

Förvaltningen föreslår nu en ytterligare utökning av mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar med sju platser till sammanlagt 17 platser i Tyresö kommun. Behovet av mottagningsplatser i kommunerna är fortsatt stort och med ökad volym kan kvaliteten i mottagningen höjas och fler boendalternativ utvecklas för att bättre kunna matcha varje ungdoms behov. Avtal med Länsstyrelsen om utökat antal boendeplatser för ensamkommande barn med uppehållstillstånd i kommunen ökar även ersättningen från Migrationsverket till kommunen avsevärt, framför allt ersättningen per plats.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Mot bakgrund av den ökande tillströmningen av ensamkommande asylsökande barn och ungdomar i Stockholms län, och det stora behovet av fler mottagningsplatser i kommunerna, har länets kommuner gemensamt lämnat en avsiktsförklaring om att utöka och långsiktigt upprätthålla nya anvisningsplatser. Efter en lagändring överfördes i juli 2006 ansvaret för tio ensamkommande barn som bodde på Villa Victoria från Migrationsverket till Tyresö kommun. Enligt överenskommelse med Migrationsverket har Tyresö kommun sedan den 1 januari 2008 tagit emot och anordnat boende med sex platser för

ensamkommande barn över 14 år. I oktober 2010 utökades antalet platser till nio och beslut finns om en tionde plats från januari 2011.

Ett boende för ensamkommande barn har drivits av Villa Victoria Behandlingscenter AB enligt gällande avtal med kommunen. Efter upphandling förnyades avtalet med Villa Victoria om fyra platser, varav minst tre för asylsökande ungdomar som är 15 år eller äldre, den 1 januari 2011. Som en del i det utökade och omorganiserade mottagandet under det senaste året har Mottagningsenheten inom individ- och familjeomsorgen arbetat för att under 2011 färdigställa ett stödboende med fem platser samt två träningslägenheter för ungdomar med uppehållstillstånd, utöver placeringar i familjehem och hem för vård eller boende (HVB) för ungdomar som behöver ett mer omfattande stöd.

Förutsättningar

Ett ensamkommande barn är en person under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skild från sina föräldrar och saknar annan ställföreträdare. När Migrationsverket anvisat en plats i en kommun ansvarar kommunen för att barnet får det stöd och den hjälp som föreskrivs i socialtjänstlagen. Kommunen ska

- utreda barnets behov och besluta om insatser och placering i lämpligt boende
- utse (förordna) god man samt
- se till att barnet får tillgång till skolundervisning.

När Migrationsverket beviljat uppehållstillstånd ansvarar vistelsekommunen för fortsatta insatser under barnets uppväxt samt för barnets integration.

Migrationsverket ersätter kommunens kostnader tills personen blir 21 år.

Beskrivning av nuvarande verksamhet

Kommunens nu gällande överenskommelse med Migrationsverket omfattar anordnande av boende för nio barn utan legal vårdnadshavare i Sverige, s.k. ensamkommande barn, varav minst tre platser alltid ska vara tillgängliga för asylsökande barn. Boendeplatser i privat regi upphandlades under 2010 och avtal tecknades från och med den 1 januari 2011 med Villa Victoria om fyra platser, varav minst tre för asylsökande ungdomar. Ungdomarna som kommer till Tyresö är i åldern 14-20 år och de flesta kommer från Somalia och Afghanistan. Handläggningstiden för asylansökan för ensamkommande barn är

för närvarande två-fyra månader och ca 65-70 procent av de asylsökande ensamkommande barnen i Sverige beviljas permanent uppehållstillstånd (PUT). Tyresö kommun hade i slutet av 2010 ansvar för 31 ensamkommande ungdomar som beviljats permanent uppehållstillstånd och tre asylsökande ungdomar.

De flesta ungdomar som beviljas uppehållstillstånd och flyttar från Villa Victoria behöver bo i ett mer självständigt boende, medan några har behov av familjehem. En del ungdomar behöver mer tillsyn och behöver bo kvar på Villa Victoria en tid eller placeras i annat hem för vård och boende.

Under 2010 genomfördes en omorganisering av individ- och familjeomsorgen, varvid mottagandet av ensamkommande ungdomar specialiserades och organiserades i avdelningens Mottagningsenhet för barn och ungdomar, där även mottagningsfunktionen för barn och ungdomar i övrigt ingår. Vid Mottagningsenheten arbetar enhetschef Leena Andersson, en socialsekreterare och fyra boendestödjare med mottagandet av ensamkommande ungdomar.

Många av de ensamkommande ungdomarna i kommunen får introduktionsutbildning för nyanlända elever vid Tyresö gymnasium, inom ramen för gymnasieskolans individuella program. Målet är att eleverna ska uppnå grundläggande behörighet för gymnasiet. Introduktionsutbildningen förbereder också för livet i Sverige och för studier inom annan skolform. För närvarande bedrivs undervisning för 35 ungdomar i tre klasser - en nybörjargrupp, en fortsättningsgrupp och en ämnesgrupp. I nybörjargruppen koncentreras undervisningen till svenska språket och matematik, i fortsättningsgruppen studerar eleverna mest svenska, men också matematik, engelska och naturkunskap. I ämnesgruppen läser eleverna svenska och alla andra skolämnen. Eleverna har mycket varierad kunskapsnivå och det tillkommer kontinuerligt nya elever under läsåret. Av de 35 nuvarande eleverna är 13 elever ensamkommande ungdomar. Tre av dem har inte permanent uppehållstillstånd. Det finns även ett fåtal ensamkommande barn som går i grundskolan.

Förslag till utökat mottagande

Förvaltningen föreslår att mottagandet av ensamkommande barn utökas ytterligare under 2011 från tio till 17 platser. Förvaltningschefen föreslås delegeras rätten att teckna en överenskommelse med Länsstyrelsen, som från

årsskiftet har tagit över Migrationsverkets tidigare uppdrag att avtala med kommunerna om att ta emot ensamkommande barn och ungdomar. En utökning av antalet boendeplatser med sju platser innebär inte att kommunen åtar sig att ta emot sju ”nya” ensamkommande barn från andra kommuner, utan istället att vi får möjlighet att ”flytta hem” några av de ungdomar vi för närvarande har placerat i boenden i andra kommuner, framför allt i familjehem. Ett avtal om utökat antal boendeplatser i kommunen skulle göra det möjligt att utveckla fler boendeanternativ för de ensamkommande ungdomarna – boendeformer som bättre svarar mot varje ungdoms behov och syftar till att snabbare leda till ökad självständighet hos ungdomarna. Mottagningsenheten bedömer inte att dessa ”hemflyttningar” kommer att påverka omfattningen av introduktionsutbildningen för nyanlända elever vid Tyresö gymnasium, eftersom de ungdomar som i dagsläget kan bli aktuella för en ”hemflytt” antingen redan går på Tyresö gymnasium, har sökt gymnasieskola i Stockholm eller vill gå kvar på andra gymnasieskolor utanför kommunen.

Skälen för en ytterligare utökning av mottagandet i Tyresö kommun är flera. Behovet av mottagningsplatser för ensamkommande barn och ungdomar är fortsatt stort och överstiger vida tillgången. Länsstyrelsens intention är att söka utöka avtalen med kommunerna om boendeplatser även för ensamkommande barn och ungdomar som har beviljats permanent uppehållstillstånd.

Vidare varierar de ensamkommande ungdomarnas behov av stöd och hjälp stort och för att kunna matcha varje individs behov med ett lämpligt boende krävs tillgång till ett flertal olika boendeformer med olika grad av tillsyn och stöd, från Villa Victoria och andra hem för vård eller boende med tillsyn dygnet runt till träningslägenheter och eget boende. För att kunna bygga upp ett flexibelt och individanpassat mottagande med tillgång till ett brett utbud av olika boendeformer, krävs att avtal tecknas om och ersättning utgår för mottagande av ett större antal ensamkommande ungdomar i Tyresö kommun.

Ytterligare ett skäl till utökat mottagande i kommunen är ambitionen att höja kvaliteten i mottagandet och bygga upp en sammanhållen och flexibel mottagningsmodell för ensamkommande barn och ungdomar. Idag finns få goda exempel på just detta i Sverige, och Kommunförbundet i Stockholms Län (KSL) är därför mycket intresserade av Tyresös boendemodell i egenskap av

pilotprojekt. Mottagningsenheten kommer även att ansöka om medel hos Länsstyrelsen för uppbyggnaden av ett sammanhållet och flexibelt mottagande.

Utgångspunkten är givetvis att erbjuda ett mottagande som blir så bra som möjligt för varje ensamkommande ungdom och att fokusera på vad varje individ behöver för att kunna klara sig själv och integreras i samhället. Utöver en bredd i tillgängliga boendialternativ arbetar Mottagningsenheten med boendestödjare som följer ungdomen från det att han eller hon har fått uppehållstillstånd. På så sätt uppnås en kontinuitet i stödet till ungdomen och en relation mellan ungdomen och boendestödjaren kan byggas upp. De fyra boendestödjarna vid Mottagningsenheten är således inte kopplade till de olika boendialternativen, utan följer ungdomarna oavsett var de bor.

Att förvaltningen nu väljer att, utöver de fyra platserna på Villa Victoria, i egen regi anordna de övriga för närvarande fem platserna (13 platser efter en eventuell utökning enligt förslaget i denna tjänsteskrivelse) är framför allt av de redovisade kvalitetsskälerna ovan. Kommunerna har i och med sitt yttersta ansvar ett starkt incitament att integrera de ensamkommande asylsökande barnen och ungdomarna i samhället. Erfarenheterna hittills är att många ungdomar behöver ytterligare stöd i att bli självständiga och ansvarstagande sedan de beviljats uppehållstillstånd.

Avtal med Länsstyrelsen om utökat antal boendeplatser för ensamkommande barn med uppehållstillstånd i kommunen ökar även ersättningen från Migrationsverket till kommunen avsevärt.

De avtal som kommunerna tecknar med Länsstyrelsen om anordnande av boende för ensamkommande barn löper tills vidare, men med en uppsägningstid om nio månader, vilket gör att beslutet om antal boendeplatser i kommunen vid behov kan omprövas efter en utvärdering av den nya mottagningsmodellen.

Ett sammanhållet och flexibelt mottagande

En boendeverksamhet för omyndiga asylsökande ungdomar utformas med tillsyn dygnet runt genom de upphandlade platserna på Villa Victoria. När uppehållstillstånd beviljats gör socialtjänsten en individuell bedömning i samråd med god man eller förmyndare om den unge har förutsättningar att klara ett mer självständigt boende. De boendialternativ som Mottagningsenheten vill

bygga upp eller göra tillgängliga för de ensamkommande ungdomar som får uppehållstillstånd är familjehem, stödboende, träningsboende, träningslägenheter och eget boende. Tillgång finns även till en HVB-plats med tillsyn dygnet runt på Villa Victoria. Genom att ha tillgång till en mängd olika boendeformer med varierande grad av stöd ökar möjligheterna att kunna erbjuda varje ungdom den boendeform som just han eller hon har behov av.

Några boendeplatser kan beredas i familjehem. Boende i familjehem ska framför allt vara ett socialt stödboende för ungdomen. Familjen ska kunna tillgodose ett omsorgsbehov som den unge har, vara förebild och ge redskap för ungdomen att bli mer självständig. Boendet i familjehemmet kan med fördel vara i fristående hus på tomten, inackorderingsrum, lägenhet i källaren etc. Uppdraget för familjehemmet är inte att ta emot en ny familjemedlem, utan att ge det stöd som den unge kan behöva för att så småningom bli mer självständig.

Vidare finns ett stödboende med tre platser på Granängsringen 54, i lokaler där kommunen tidigare bedrivit korttidsboende för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. I stödboendet ligger fokus på att varje individ stärks i sin egen självständighet – inte på att få ihop en kollektiv grupp. Omsorgen från asylboendet på Villa Victoria ska gradvis trappas ner och fasas ut, i takt med att ungdomarna blir mer självständiga och tar större eget ansvar för t.ex. boende, ekonomi och skolgång. Ungdomarna får hjälp att planera den egna ekonomin genom att vara delaktiga i planering av inköp av mat etc., för att så småningom kunna klara ett mer självständigt boende. Boendestödjare finns tillgängliga i stödboendet under kvällar, nätter och helger.

Ytterligare fem platser planeras i ett träningsboende på Koriandergränd. Träningsboendet planeras vara ett korridorsboende med delat kök, dusch och tvättstuga. Ungdomarna som bor i träningsboendet gör individuella överenskommelser med socialtjänsten om ett självständigt boende. Ungdomarna får stöd i att ta hand om sin egen ekonomi, laga sin egen mat och sköta sina personliga angelägenheter utan att störa de andra i boendet. Träningsboendet ska ge ungdomarna möjlighet att träna för att kunna klara av alla delar i ett eget boende. Boendestödjare kommer regelbundet att finnas tillgängliga för ungdomarna i träningsboendet – både enskilt och för gruppen.

Slutligen har Mottagningsenheten tillgång till två träningslägenheter (rum med kokvrå och dusch i källaren) på Maria Sofias väg. Här ska ungdomarna klara sig själva med endast yttre stöd.

Mottagningsenheten bistår även de ungdomar som vill ha ett eget boende med hjälp att skaffa en egen lägenhet, andrahandskontrakt etc. Visst boendestöd kan erbjudas också ungdomar i eget boende under en övergångsperiod eller i samband med uppföljning.

Finansiering

Förvaltningens bedömning är att ersättningen från Migrationsverket helt finansierar verksamhetens kostnader för mottagandet av ensamkommande ungdomar. Här avses de upphandlade fyra platserna med tillsyn dygnet runt på Villa Victoria, familjehemsplatser, stödboende och träningsboende i kommunal regi med personal som även stödjer ungdomar i träningslägenheter, en socialsekreterare samt en enhetschef.

Ersättningen från Migrationsverket täcker även kostnaderna för de ekonomiska bidrag som betalas ut till ungdomarna för deras personliga behov och normala levnadsomkostnader. De ungdomar som bor i boenden där mat ingår erhåller fickpengar, medan de ungdomar som har ett självständigt boende i t.ex. träningslägenhet eller egen bostad, erhåller bidrag för sina boende- och levnadsomkostnader i nivå med riksnormen för försörjningsstöd. De ungdomar som studerar på gymnasiet får även studiebidrag från Centrala Studiemedelsnämnden (CSN). Ungdomarnas försörjning hanteras av Mottagningsenheten till dess att de är självförsörjande eller fyller 21 år. Först därefter kan det bli aktuellt att ansöka om försörjningsstöd för den som ännu inte har en egen försörjning.

Ersättningen från Migrationsverket till Tyresö kommun ökar avsevärt om avtal med Länsstyrelsen träffas om utökat antal boendeplatser för ensamkommande barn med uppehållstillstånd i kommunen enligt förvaltningens förslag.